 <p>ARBOVITA IR KO profesionali medžių priežiūra</p>	<p>UAB "Arbovita ir Ko" Čyčkų g. 2A, Čyčkų k., LT - 70376, Vilkaviškio raj. sav. Įmonės kodas 304067565 PVM kodas LT100011236118 Tel.+370 686 94 595 El. p. arbovita@gmail.com, info@arbovitairko.lt www.arbovitairko.lt Atsiskaitomoji sąskaita AB Artea bankas Nr. LT697181800041467617 Duomenys kaupiami ir saugomi VĮ Registrų centras Marijampolės skyriuje</p>
--	--

20 MEDŽIŲ, AUGANČIŲ VILNIAUS GATVĖJE, ŠALČININKŲ MIESTE, BŪKLĖS IR PERSPEKTYVOS ARBORISTINIS ĮVERTINIMAS

Parengė: ekspertas arboristas Renaldas Žilinskas

2026 metai

URBANISTINIUOSE ŽELDINIUOSE AUGANČIŲ MEDŽIŲ BŪKLĖS ARBORISTINIO VERTINIMO METODIKA

Vertinant medžių keliamas grėsmes urbanizuotose, žmonių tankiai lankomose teritorijose, pasaulinėje praktikoje dažniausiai vartojamos dvi sąvokos: a) pavojingi aplinkai medžiai ir b) medžių defektai (struktūrinės ydos). Pavojingas aplinkai medis – tai medis, turintis struktūrinių ydų, dėl kurių jis visas arba jo dalis gali griūti/lūžti, sukeliant pavojų žmonėms ir/arba kitiems netoliese esantiems objektams. Medžio defektai arba struktūrinės ydos – dažniausiai mechaninio pobūdžio sužalojimai ar ligų padaryti pažeidimai, silpninantys stiebą, šaknų sistemą ir (arba) šakas, ko pasekoje atskiros medžio dalys apmiršta, atsiranda struktūriniai pažeidimai (pvz. sekli šaknų sistema, daugiakamieniškumas, silpnos šakų prisisegimo vietos, trapi kamieno mediena, įvairūs įtrūkimai ir pan.).

Vieningos medžių keliamo pavojaus (rizikos) vertinimo metodikos pasaulyje nėra, be to, kiekvienos šalies ar net miesto adaptuotoje metodikoje juntama ženkli subjektyvumo dozė. Taip yra dėl šių pagrindinių priežasčių:

1. Neįmanoma numatyti aplinkybių, dėl kurių ir kada medis žus ateityje (žūti, lūžti ar išvirsti, susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, gali ir visiškai sveikas medis).
2. Urbanistinė aplinka pasižymi stipriu antropogeniniu poveikiu, dėl ko visiškai sveikų medžių miestų želdiniuose praktiškai nėra. Medžių sveikatingumo stoka paaiškintina tiek solidžiu gyvenvietėse, parkuose augančių medžių amžiumi, tiek tiesioginių stresorių, tokių kaip prastos dirvožemio savybės, oro ar grunto užterštumas, prasta genėjimo kultūra, įvairūs mechaniniai pažeidimai ir pan., gausa.
3. Medžiai miestuose, ypač seni, laikomi didele vertybe, todėl jie paprastai prižiūrimi bei saugomi iki „kritinio momento“ (dažniausiai – iki visiško nudžiūvimo, aiškaus mechaninio stabilumo arba estetinės vertės praradimo). Neretai net profesionalūs medžių priežiūros specialistai, arboristai negali vienareikšmiškai atsakyti, ar akivaizdžių struktūrinių ir sveikatos problemų turintį medį dar verta palikti augti, o medžio būklę įvertinti patikima skaitine išraiška yra praktiškai sudėtinga. Tokiais atvejais pasitelkiamos žinios, patirtis ir surinkta informacija, leidžiantys suskirstyti medžius į sąlygines (ir dėl to subjektyvias) pavojingumo/būklės kategorijas.

Mūsų metodika iš esmės apima kompleksinį išorinės medžio sveikatingumo būklės, struktūrinių defektų (tiek išorinių, tiek vidinių) įvertinimą. Vertinant medžio stabilumą, svarbu nustatyti puvinio išplitimo mastą ir pobūdį. Tam reikalingos specialios technologijos ir patirtis.

Vizualaus medžių bei jų aplinkos vertinimo metodika yra parengta remiantis Tarptautinės arboristikos draugijos (*International Society of Arboriculture, ISA*) parengta ir taikoma metodika, derinant su Lietuvoje įgyta patirtimi.

Kiekvieno medžio individualaus vertinimo metu analizuojami duomenys:

ŽELDINIO BŪKLĖS VERTINIMAS

1. Gyvybingumas. Medžio gyvybingumas (gyvybinės funkcijos, fiziologinis gyvybingumas) apibūdina atskirą medį jo fiziologinių funkcijų dinamikos požiūriu. Gyvybingumas vertinamas remiantis išsamia medžių požymių (simptomų) ir jų masto analize:

- defoliacijos lygis (arba numatomas esamų spyglių sezonų skaičius),
- asimiliacijos organų dydžio ir spalvos pasikeitimai,
- pastebimas asimiliacijos organų užsikrėtimas ligomis ar kenkėjais,
- ūglių vystymosi dinamika,
- šakų formos pokyčiai viršutinėje vainiko dalyje,
- džiūvimas lajos vainiko šonuose,
- jaunų ir vidutinio amžiaus medžių augimo į aukštį dinamika.

2. Fiziologinė būklė. Medžio fiziologinė būklė (ydos ir pažeidimai) apibūdinami bendro mechaninio vientisumo požiūriu. Fiziologinė būklė vertinama remiantis išsamiu tokių požymių (simptomų), stebimų ant medžio, ir jų masto įvertinimu:

- mechaninis pažeidimas,
- medienos grybų ir (arba) ksilofaginių vabzdžių kolonizacijos procesai,
- negyvų šakų buvimas,
- kamieno ertmių ir drevių buvimas,
- pažeistų šakų ir šakų su ydomis buvimas.

Fiziologinė būklė atspindi visus medžio kaip mechaninio objekto sutrikimus, atsižvelgiant į jų tiesioginį poveikį visam individo tvarumui ir stabilumui.

3. Stabilumas. Medžio fiziologinė būklė yra pilnos diagnostikos išdava, parodanti bendrą visų medžio ydų ir pažeidimų diapazoną, skiriančią vertinamą medį nuo standartinio tos rūšies individo. Stabilumas, priešingai, fiksuoja tik pažeidimus ir struktūrines ydas, kurie neigiamai veikia medžio stabilumą. Klasikinis pavyzdys, parodantis šių požiūrių skirtumą, yra medis po radikalaus viršūnės pašalinimo (pvz., daliai lajos nulūžus dėl audros ar dirbtinio poveikio). Nors tai reiškia blogėjančią medžio gyvybingumo būklę, stabilumo požiūriu tai yra procesas, kuris gali (trumpam) pagerinti individo stabilumą. Atliekant vizualinį medžių vertinimą, atsparumo lūžimui įvertinimas yra tik dalis tyrimo. Atsparumas išvirtimui vertinamas tik atsižvelgiant į vizualiai akivaizdžiai matomus požymius ir diagnostinius simptomus. Medžio atsparumą išvirtimui galima apibūdinti tik naudojant tokius tyrimo metodus, kurie paremti instrumentiniais tyrimais (pvz., tempimo-gniuždymo testas). Atliekant medžio stabilumo vertinimą būtina įvertinti rastų ydų (defektų) mastą ir jų įtaką medžio stabilumui, o ne numatyti medžio nuvirtimo laiką.

4. Perspektyvumas. Medžio perspektyvumas paprasčiau apibūdina numatomą medžio gyvavimo laiką konkrečiame areale atsižvelgiant į individo būklę (gyvybingumą, sveikatos būklę, stabilumą), į arealo ribas ir augimvietės savybes.

Ilgalaikis perspektyvumas – medis auga tinkamame areale ir išliks tvarus dešimtmečiais (numatoma daugiau nei 10 metų);

Trumpalaikis perspektyvumas (laikinas perspektyvumas) - medis auga laikinai tvariame areale arba yra tokios būklės, kad ilgalaikio perspektyvumo tikėtis negalima (iki 5-10 metų);

Be perspektyvumo - medis netinkamame areale, galimai su labai trumpu numatomu išlaikymo laikotarpiu (paprastai medžiai, kuriuos ketinama pašalinti per dvejus metus).

ŽELDINIŲ ARBORISTINIO ĮVERTINIMO KRITERIJAI

Pateikiami arboristinio vertinimo kriterijai. Vertintojas, įvertindamas želdinio ar želdinių būklę, turi vadovautis būtent tokia tvarka.

1. Dendrometriniai duomenys;

2. Želdinių aplinkos įvertinimas:

- vyraujančių vėjų kryptys, apstatymas pastatais – aukštais, žemais, pastatai turi įtakos vėjo apkrovos dydžiui ar ne, vėjų tunelių susidarymas, santykis su kitais gretimų sklypų ar greta augančiais želdiniais;
- pastatų aukštis ir insoliacija: želdiniai apšviesti ar pavėsyje;
- augavietė: dangos, atviras gruntas, grunto būklė – suplūktas, erozija; polajis didelis, mažas;

3. Medžio lajos įvertinimas ir probleminių vietų nustatymas:

- Lajos forma (būdinga ar nebūdinga tos rūšies individui), subalansuota ar ne, viena viršūnė ar kelios, medžio svorio centro padėtis (viršutinėje, centrinėje medžio dalyje);
- struktūrinės ydos (V formos šakų suaugimai, silpnas tvirtinimasis prie kamieno);
- metinių ūglių prieaugis;
- stresiniai ūgliai;
- lajos defoliacija;
- sausos šakos - stambios, smulkios, apytikslis kiekis procentais;
- grybų vaiskūniai;
- drevės ar trūkiai;
- ankstesni genėjimai;
- kiti reikšmingi faktai.

4. Kamieno įvertinimas ir probleminių vietų nustatymas:

- tiesus ar pasviręs, pasvirimo kryptis ir laipsnis;
 - vienas kamienas ar keli kamienai – kodominantai, kamienų suaugimo vieta, įaugusi žievė, V forma ar Y forma;
 - žievės pažeidimai, drevės, atvira mediena, atšokusi žievė;
 - trūkiai;
 - grybų vaiskūniai;
 - reakcinės medienos prieaugis;
 - genėjimo žaizdos;
 - stresiniai ūgliai;
 - kiti reikšmingi faktai.
5. Šaknų kaklelio ir šaknyno įvertinimas ir probleminių vietų nustatymas:
- kaklelis užpiltas ar ne;
 - šaknų aktyvioji zona (bent sulig lajos projekcija) užpilta ar nukasta, po danga (maždaug procentais);
 - dirvožemio trūkiai ar pakilimai;
 - grybų vaiskūniai;
 - drevės;
 - apsviję šaknys;
 - kiti reikšmingi faktai.
6. Medžio gyvybingumas – aukštas, vidutinis, žemas.
7. Medžio stabilumas – geras, paveiktas, stipriai paveiktas.
8. Medžio perspektyva. Medžio perspektyvumas paprasčiau apibūdina numatomą jo gyvavimo laiką konkrečioje vietoje atsižvelgiant į individo būklę (gyvybingumą, sveikatos būklę, stabilumą):
- Ilgalaikis perspektyvumas: medis tinkamoje vietoje ir tvarus dešimtmečiais (numatoma daugiau nei 10 metų);
 - Trumpalaikis perspektyvumas (laikinas perspektyvumas): medis laikinai toje vietoje arba tokios būklės, kad ilgalaikio perspektyvumo tikėtis negalima, pvz.: užgožtas, bedžiūstantis, apniktas ligų ir pan., (iki 5-10 metų).
 - Jokio perspektyvumo: medis netinkamoje vietoje (projektiniai sprendiniai, visiškai užgožtas greta augančių medžių, ir pan.), galimai su labai trumpu numatomu išlaikymo laikotarpiu (paprastai medžiai, kuriuos ketinama pašalinti per dvejus metus).
9. Apibendrinimas;
10. Išvados
11. Rekomendacijos: probleminių vietų pašalinimo arba sumažinimo būdai ir jų aprašymas.

Reikia turėti omenyje, kad bet kuri medžio vertinimo metodika turi tam tikrų apribojimų. Žemiau pateikiame tam tikrus aspektus, į kuriuos turi būti atsižvelgta gavus medžio vertinimo rezultatus.

Medžio keliamos grėsmės vertinimas:

- apribotas specifiniu grėsmės faktorių nustatymo procentu ir gali neapimti kažkurio vieno grėsmės faktoriaus;
- apima žymią daugumą žinomų ar nustatytų objektų, kurie gali būti pažeisti medžio virtimo atveju; apima tik matomą ar aptinkamą vertinamo medžio būklę;
- ne visi defektai aptinkami ir ne visi virtimo ar lūžių atvejai numatomi;
- **laikotarpis, kuriam vertinamas medis, jokių būdu negali būti laikomas kaip medžių grėsmės keliamo pavojaus „garantinis laikotarpis“;**
- **bet kuris medis, nepaisant jo būklės, išvirs ar nulūš veikiamas išorinių jėgų, kurios stipriai viršija jo aplinkai įprastų išorinių jėgų veikimą.**

Medžių būklės vertinimas ir nustatymas vykdytas 2026 m. vasario mėnesį, ne vegetacijos metu. Lajos defoliacijos laipsnio nustatyti neįmanoma. Fiziologinės būklės vertinimas ne vegetacijos metu nustatytas remiantis gerąja arboristine praktika. Nustatomas medžio gyvybingumas vertinant lajos tankumą, kuris proporcingas medžio rūšiai ir amžiui, taip pat įvertinant metinių ūglių prieaugį, reakcinės medienos bei metinio medienos prieaugio intensyvumą. Medžiams nustatyta rūšis,

aukštimačiu Nikon Forester II išmatuotas medžių aukščiai, matavimo juosta išmatuoti kamieno skersmenys 1,30 m aukštyje nuo žemės paviršiaus. Nustatomas medžio gyvybingumas vertinant lajos tankumą, kuris proporcingas medžio rūšiai ir amžiui. Medžio būklė vizualiai įvertinta ir nustatyta vadovaujantis „Želdinių atkuriamosios vertės įkainių“ (Aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-343), kur būklė skirstoma į 5 kategorijas:

1. Želdinių būklė vertinama apibendrinant kelis rodiklius: genėjimo intensyvumo laipsnį, defoliacijos laipsnį, ligų intensyvumą, kenkėjų gausumą ir želdinio pažeidimo laipsnį, medžio kamieno (žievės) mechaninio pažeidimo intensyvumą.

2. Būklės vertinimui naudojama 5 balų skalė: 1– gera, 2– patenkinama, 3 – nepatenkinama, 4 – bloga, 5 – žuvęs želdinys.

3. Želdinių būklė vertinama vizualiai, želdinius lyginant su tokios pat rūšies sveikais želdiniais. Jei vertinamo želdinio būklę vertinimo metu veikia keli veiksniai, tokiu atveju remiamasi blogiausios būklės balu pagal bet kurį iš paminėtų kriterijų.

4. Želdinys žuvusiu pripažįstamas, kai sužalojimai pažeidžia želdinio gyvybines funkcijas ir taikant tvarkymo priemones neįmanoma atkurti jo gyvybingumo. Tokie želdiniai žymimi kaip žuvę ir jų būklė pagal kitus rodiklius nevertinama.

5. Želdinių būklės vertinimas pagal genėjimo intensyvumo laipsnį:

5.1. 1 (gera) – laja negenėta arba nupjauta iki 1/5 lajos viršūnės (nepažeidžiant centrinio kamieno) ir šoninių šakų, lapija (spygliai) tanki, vienodai išsidėsčiusi, nenupjautos iš kamieno išaugusios pagrindinės šakos, krūmai normaliai išsivystę, sveiki, lapija tanki per visą augalo aukštį;

5.2. 2 (patenkinama) – nugenėta 1/2–2/3 medžio lajos, išpjauta dalis iš kamieno išaugusių pagrindinių šakų;

5.3. 3 (nepatenkinama) – likę mažiau nei 1/3 medžio lajos;

5.4. 4 (bloga) – nupjauta visa laja, paliktas tik kamienas (išskyrus spygliuočius medžius, kurie tokiu atveju dėl gyvybinių funkcijų pažeidimo pripažįstami žuvusiais).

6. Želdinių būklės vertinimas pagal defoliacijos laipsnį (be želdinių defoliacijos teršalų poveikyje gali vykti asimiliacijos aparato dechromacija (spyglių ar lapų natūralios spalvos pokyčiai – pageltimas, parudavimas). Ji vertinama analogiškai lapų defoliacijai):

6.1. 1 (gera) – sąlyginai sveikas ar silpnai pažeistas (defoliacija 0–25 proc.) želdinys, lapų dydis ir spalva būdinga želdinio rūšiai;

6.2. 2 (patenkinama) – vidutiniškai pažeistas želdinys (defoliacija 26–50 proc.), želdiniai sveiki, bet augimas sulėtėjęs, yra džiūstančių ūglių ir šakų, silpnėjęs sulapojimas, forma neretai asimetriška;

6.3. 3 (nepatenkinama) – defoliacija yra paveikusi 51-75 proc. želdinio, lapija reta, lapai smulkūs, yra išdžiūvusių šakų;

6.4. 4 (bloga) – stipriai pažeistas želdinys (defoliacija > 75 proc.).

7. Želdinių būklės vertinimas pagal ligų intensyvumą, kenkėjų gausumą ir pažeidimo laipsnį:

7.1. 1 (gera) – nepakenkti arba silpnai pakenkti kenkėjų ir ligų (lapai ar spygliai sveiki arba ligų ar kenkėjų pakenkta < 1/4 jų kiekio);

7.2. 2 (patenkinama) – vidutinis pakenkimas (ligų ar kenkėjų pakenkta nuo 1/4 iki 1/2 lapų ar spyglių);

7.3. 3 (nepatenkinama) – ligų ar kenkėjų pažeista 1/2 – 2/3 lapų ar spyglių, želdiniai nusilpę, silpnai sulapoję, lapija reta, lapai smulkūs, yra išdžiūvusių šakų.

7.4. 4 (bloga) – kenkėjai ar ligos yra pažeidusios > 2/3 želdinio lapų ar spyglių, kamienas intensyviai ardomas medieną pūdančių grybų.

8. Želdinio kamieno (žievės) mechaninio pažeidimo intensyvumas (eglė ir uosis yra ypač jautrūs žievės (kamieno) mechaniniams pažeidimams, todėl 1 balu vertinami tik sveiki (nepažeisti) medžiai, o esant bent vienai platesnei negu 3 cm žaizdai jie vertinami kaip blogos būklės):

8.1. 1 (gera) – sveiki ar silpnai pažeisti tik nedidelis žievės plotelis (< 30 cm²);

8.2. 2 (patenkinama) – yra viena ar kelios kelių metų senumo žaizdos (30-49 cm²), pažeistas 50–300 cm² žievės plotas, kuris užsikrėtęs medieną pūdančiais grybais);

8.3. 3 (nepatenkinama) – yra viena ar kelios kelių metų senumo žaizdos, pažeistas didelis žievės plotas (> 300 cm²), lūžęs kamienas ir (ar) atskiros šakos;

8.4. 4 (bloga) – kamienas išpuvusių viduriu (išpuvę 1/3–2/3 kamieno).

Literatūra ir šaltiniai

Julian A. Dunster. (2017). Tree Risk Assessment Manual (Second edition). International Society of Arboriculture, Champaign, Illinois 61826-3129, USA.

Sharon J. Lilly. (2010). Arborists' Certification Study Guide. International Society of Arboriculture, Champaign, Illinois 61826-3129, USA.

Žilinskas R., Bakys R., Deveikis S., Jurkonis N. (2020). Medžių būklės ekspertizės metodikos projekto apmatai – aprėptis, prieštaros, sprendimo būdai. *Darnios aplinkos vystymas*, Klaipėda, 1 (17), p. 122–135. Prieiga internete: <http://ojs.kvk.lt/index.php/DAV/article/view/153/120>

2008 m. birželio 26 d. LR AM įsakymas Nr. D1-343 Dėl želdinių atkuriamosios vertės įkainių patvirtinimo. Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.323695>

Žilinskas R. Arboristinis vertinimas: atmintinė projektuotojams ir vertintojams. Prieiga internete: <http://www.vilniausparkai.lt/uploads/ARBORISTINIS%20VERTINIMAS%20redaguota%20kalba.pdf>

MEDŽIO ARBORISTINIS ĮVERTINIMAS

2026-02-05

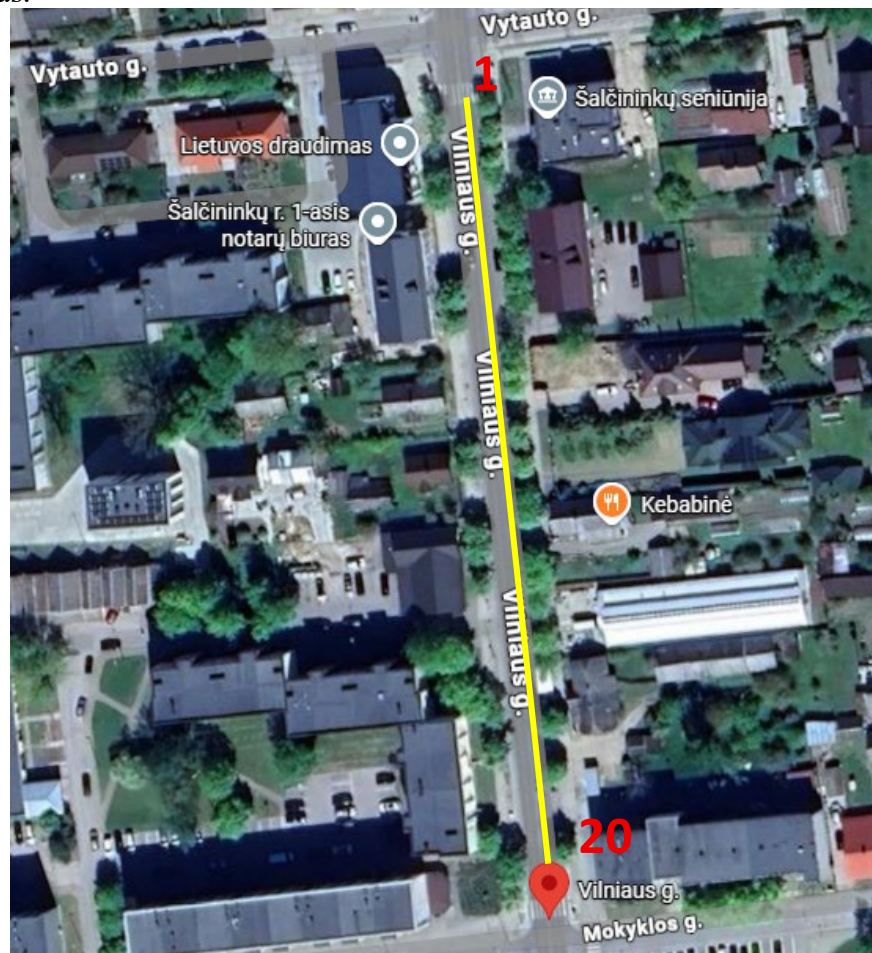
Šalčininkai

Užsakovas:	Šalčininkų rajono savivaldybės administracija
Užsakovo atstovas:	Diana Politova Žemės ūkio skyriaus vyriausioji specialistė(ekologė) diana.politova@salcininkai.lt tel. +370 688 09079
Užsakovo adresas:	Vilniaus g. 49, LT- 17116 Šalčininkai
Objektas:	20 medžių Vilniaus gatvės rytinėje dalyje Šalčininkų mieste
Užduoties turinys:	medžių būklė ir perspektyva;
Apžiūros data:	2026-02-04

Aprašomoji dalis

Įvertinta medžių fiziologinė būklė ir stabilumas. Medžių būklė vertinta vizualiai, želdinius lyginant su sąlygiškai sveikais želdiniais. Kiekvienam vertinamam medžiui pažymėti numeriai skaičiuojant nuo Vytauto – Vilniaus g. sankryžos link Vilniaus – Mokyklos g. sankryžos.

Toliau pateikiamas medžių aprašymas ir įvertinimas lentelėje. Pateikiama: eilės Nr., medžio rūšis, kamieno skersmuo 1,30 m aukštyje centimetrais, aukštis metrais, įvertinimas pagal aukščiau pateiktą metodiką balais ir trumpos pastabos. Reikia pažymėti, kad vertinti tik tie medžiai, kuriuos nurodė užsakovas.

Pav.1. Vertinamų medžių situacija. Geltona linija žymi vertinamų medžių zoną, pirmasis pažymėtas skaičiumi 1, paskutinis vertinamas medis – skaičiumi 20.

Želdinių būklės vertinimo lentelė

Lentelėje naudojami sutrumpinimai: LPG – lajos priežiūros genėjimas; LRG – lajos redukcinis (stabilizuojantis) genėjimas.

Eil.Nr.	Medžio fotografija	Medžio pavadinimas	Kamieno skersmuo 1,30 cm aukštyje (cm)	Medžio aukštis m	Būklės įvertinimo balas	Pastabos
1.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	24	7	2	Augavietė apribota betono trinkelėmis. Nesubalansuota laja. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelėlių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG ir LRG.
2.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	29	7	2	Augavietė apribota betono trinkelėmis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelėlių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG

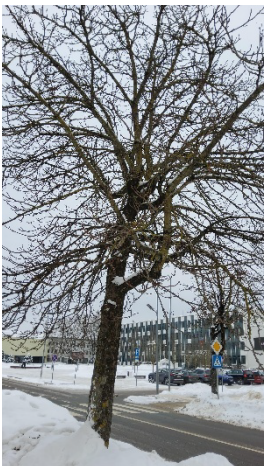
3.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	22	7	2	<p>Augavietė apribota betono trinkelėmis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG, LRG</p>
4.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	23	7	2	<p>Augavietė apribota betono trinkelėmis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG</p>
5.		<p>Mažalapė liepa <i>Tilia cordata</i></p>	40	8	3	<p>Buvusi nupjaustyta viršutinė lajos dalis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas paveiktas., perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG ir LRG.</p>
6.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	34	7	2	<p>Dvikamienis. Buvusi nupjaustyta viršūnė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses.</p>

						Statybinio grunto keitimas dirvožemiu.
7.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	28	7	2	Dvikamienis. Mechaninės kilmės kamieno pažeidimas vakarinėje priekelminės dalies pusėje. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu.
8.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	28	7	2	Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG.
9.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	34	7	2	Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG.

10.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	34	6	3	Išilginis kamieno trūkis kamieno pietinėje pusėje. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas paveiktas, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu.
11.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	28	6	2	Dvikamienis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG.
12.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	29	7	2	Dvikamienis. Drevė kamieno vakarinėje pusėje. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas paveiktas, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG.

13.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	31	7	2	<p>Mechaninio pobūdžio pažeidimas kamieno š/v pusėje. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG.</p>
14.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	35	7	2	<p>Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG.</p>
15.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	33	7	2	<p>Buvusi nupjaustyta viršutinė lajos dalis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu.</p>

16.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	36	8	3	<p>Dvikamienis. Viršūnė buvusi nupjaustyta. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva trumpalaikė. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG</p>
17.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	34	7	2	<p>Buvusi nupjaustyta viršutinė lajos dalis. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG</p>
18.		<p>Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i></p>	35	6	2	<p>Nesubalansuota ląja. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG ir LRG.</p>

19.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	28	6	2	Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu.
20.		Paprastasis kaštonas <i>Aesculus hippocastanum</i>	37	6	2	Nesubalansuota laja. Gyvybingumas aukštas, biomechaninis stabilumas geras, perspektyva ilgalaikė. Augavietė apribota betono trinkelėmis. Rekomenduojama polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelių 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu. LPG ir LRG.

Apibendrinimas

Visų vertintų medžių augavietės zona šiuo metu padengta storu sniego sluoksniu, todėl vertinimui buvo pasitelkta Google Maps 2025 metų vaizdo medžiaga kaip papildanti vertinimą. Didžioji dalis vertintų medžių su seniau apipjaustytomis viršūnėmis, tačiau lajos labai puikiai ir tankiai ataugę, kartais sunku pastebėti buvusias pjaustymo žymes. Visi medžiai sąlyginai neaukšti, todėl vėjų apkrovos juos veikia minimaliai. Daugumai medžių reikalinga atlikti lajų priežiūrą išgenint, kai kuriems - stabilizuoti lajas redukciniu genėjimu.

Vadovaujantis aukščiau paminėta metodika, reglamentuota AM ministro įsakymais, želdinių būklė vertinama naudojant 4 balų skalę nuo (1 – gera būklė, 2 – patenkinama, 3 – nepatenkinama, 4 – bloga). Remiantis šia metodika, esamu momentu didžiosios dalies medžių būklė vertinama kaip patenkinama (2 balai). 3 medžių (Nr.5, 10 ir 16) būklė vertinama kaip nepatenkinama (3 balai).

Vadovaujantis kitomis aukščiau paminėtomis metodikomis, medžiai būtų priskiriami prie geros būklės medžių su tam tikrais neesminiais nuokrypiais: stabilumas, drevėjimas ir pan., kuriuos galima ištaisyti arba sumažinti jų poveikį tam tikromis priežiūros priemonėmis.

Perspektyvos atžvilgiu tik vienas medis (Nr.16) priskirtas trumpalaikiai perspektyvai (medis laikinai toje vietoje arba tokios būklės, kad ilgalaikio perspektyvumo tikėtis negalima, pvz.: užgožtas, bedžiūstantis, apniktas ligų ir pan., (iki 5-10 metų), visi kiti – ilgalaikio perspektyvumo (medis tvarus dešimtmečiais (numatoma daugiau nei 10 metų)). Reikia pažymėti, kad medžiai išliks tokio perspektyvumo tik tuo atveju, **jeigu šaligatvio rekonstrukcijos metu bus išsaugota ne mažiau kaip 2/3 esančio kiekvieno medžio šaknyso, tarp medžių ir važiuojamosios dalies bus atidengta nuo betoninių plytelių ištisinė šaligatvio juosta paliekant atvirą gruntą vietoj dabar esamų betoninių apvadų aplink kamienus.**

IŠVADA

1. 17 medžių būklė patenkinama (2 balai), 3 medžių (Nr.5,10,16) - nepatenkinama. Vadovaujantis kitomis aukščiau paminėtomis metodikomis, medžiai būtų priskiriami prie geros būklės medžių su tam tikrais neesminiais nuokrypiais: stabilumas, drevėjimas ir pan., kuriuos galima ištaisyti arba sumažinti jų poveikį tam tikromis priežiūros priemonėmis.
2. Perspektyvos atžvilgiu tik vienas medis (Nr.16) priskirtas trumpalaikiai perspektyvai (medis laikinai toje vietoje arba tokios būklės, kad ilgalaikio perspektyvumo tikėtis negalima, pvz.: užgožtas, bedžiūstantis, apniktas ligų ir pan., (iki 5-10 metų), visi kiti – ilgalaikio perspektyvumo (medis tvarus dešimtmečiais (numatoma daugiau nei 10 metų)).

REKOMENDACIJOS

1. Didžiajai daliai medžių reikalinga atlikti lajos priežiūros ir lajos redukcinius genėjimus.
2. Rekomenduojama kiekvieno medžio polajo zonos atidengimas nuo betono trinkelio 2 m spinduliu nuo kamieno į pietinę ir šiaurinę puses. Statybinio grunto keitimas dirvožemiu.
3. Šaligatvių rekonstrukcijos metu išsaugoti ne mažiau kaip 2/3 esančio kiekvieno medžio šakny. Kasimo darbus atlikti kur įmanoma rankiniu būdu.

REKOMENDUOJAMOS (PROJEKTUOJAMOS) PRIEMONĖS

Medžių genėjimo būdai – lajos priežiūros, lajos redukcinius genėjimas.

Lajos priežiūros genėjimas. Lajos priežiūros genėjimo tikslas – sveikas ir saugus medis. Tai sausų, džiūstančių, sergančių, besikryžiuojančių, kabančių, silpnai prie kamieno prisitvirtinusių šakų pašalinimas. Taip pat pašalinių daiktų ar vijoklinių augalų pašalinimas iš lajos.

Redukcinis genėjimas. Taikomas siekiant sumažinti lajos dydį išsaugant natūralią jos formą. Šakų galai sutrumpinami iki šoninių šakų arba kamienų. Neleidžiama nupjauti viršūnės. Naudojant šį metodą, liekančios šakos skersmuo turi būti ne mažesnis kaip 1/3 šalinamos šakos skersmenio. Tokiu būdu galima pašalinti ne daugiau 20% lapijos.

Dalinė lajos redukcija – genėjimas taikomas, jei medžio laja siekia pastato sienas, greta medžio prasideda namo statybos, šakos per toli įsikūša į kaimyninį sklypą ir pan. Genėjimo principas toks pat kaip redukciniam genėjimui.

Polajo priežiūra

Seniau pasodintiems brandiems medžiams dažnai būna palikta labai nedidelis neuždengto grunto plotas. Tokiu atveju rekomenduotina įrengti vertikalius maitinimo šulinėlius, kad laistymo ar tręšimo metu per šiuos šulinėlius vanduo ar trąšos patektų tiesiai prie maitinančių šaknų. Taip pat jie atlieka ir dirvožemio aeravimo funkciją. Maitinimo – laistymo šulinėliai įrengiami naudojant 10 arba 13 cm skersmens drenažinius vamzdžius, padengtus tekstile arba kokoso plaušais (nebūtinai). Polajyje, nepažeidžiant storesnių nei 5cm apimties šaknų, išgręžiamos 10–20 cm gylio atitinkamo skersmens skylės, į kurias įleidžiamas vamzdis. Nupjaunamas sulig dirvos paviršiumi ir uždengiamas plastikiniu dangteliu ir pripildomas stambios frakcijos skalda. Kuo didesnis šulinėlių skersmuo, tuo mažiau jų reikia plote. Rekomenduojama du 13 cm skersmens šulinėliai 4 kv. m2 plote. Per šiuos šulinėlius medžiai turėtų būti laistomi vandeniu ir skystomis trąšomis per visą vegetacijos laikotarpį. Vanduo ir trąšos tiesiogiai patenka prie maitinančių šaknų.

Medžius rekomenduotina tręšti tik skystais mikrobiologiniais biohumuso preparatais su dideliu kiekiu huminių ir amino rūgščių. Šios medžiagos naudojamos dirvožemio derlingumui gerinti, medžio gyvybingumui atstatyti. Jos atstato ir palaiko dirvos fizines-struktūrines, chemines, biologines savybes. Trejopas poveikis teigiamai veikia šaknų vystymąsi, didina maisto medžiagų absorbciją

(įsisavinimą), sumažina azoto nuostolius, skatina spartesnę augalo vegetatyvinių dalių vystymąsi. Preparatai atstato dirvožemio struktūrą, išlaiko jo vientisumą, stabilumą, poringumą, pralaidumą; padeda susidaryti dirvos molio ir humuso dalelių kompleksams, nuo kurių priklauso geresnis maisto medžiagų prieinamumas ir pasisavinimas; didina dirvožemio gyvybingumą, gausina mikroorganizmų populiaciją, skatina jų veiklos aktyvumą dirvodaros, humuso susidarymo procesuose.

Medžių polajus, išskyrus kamieno kaklelio plotą 5 cm atstumu, rekomenduojama padengti ne plonesniu kaip 10 cm sluoksniu lapuočių medžių skiedrų mulču. Mulčas atlieka keletą funkcijų: irdamas turtina dirvožemį, tolygiai paskirsto mindžiojimo apkrovas, polajis neplūkiamas. Svarbiausia funkcija – prilaiko dirvožemyje drėgmę, todėl geriausia jį kloti būtent ten, kur dirvožemyje numatomas didelis drėgmės stygius – urbanizuotoje aplinkoje, kurioje daug lietaus vandeniui nepralaidžių kietųjų dangų ir šviesą atspindinčių ekraninių paviršių. Mulčiavimui nerekomenduotina naudoti tik ką susmulkintų žalių šakų: jis turi pastovėti mažiausiai tris mėnesius, perrūgti. Priešingu atveju rūgdamas mulčas išskirs didelį kiekį šilumos, kuri gali sunaikinti aktyviają šaknų zoną. Žalių šakų skiedras naudoti galima, tačiau tik labai plonu sluoksniu.

Mulčiuoti reiktų 10 cm sluoksniu ant gryno dirvos paviršiaus, nenaudojant geotekstilės. Mulčiuojant pomedžius, mulčo nerekomenduotina kloti prie pat šaknų kaklelio – būtina išlaikyti bent 5 cm ilgio tarpą su atviru juodžemiu nuo kamieno kaklelio krašto.

EKSPERTO KVALIFIKACIJA:

Renaldas Žilinskas, profesionalus arboristas.

Kvalifikacijos: Renaldas Žilinskas, profesionalus arboristas.

Kvalifikacijos: Europos arboristikos tarybos (European Arboricultural Council, EAC) sertifikuotas senolių medžių priežiūros specialistas – praktinis lygmuo (Vetcert practising level 2019) ir konsultacinis lygmuo (Vetcert consulting level 2025) Europos arboristikos tarybos (European Arboricultural Council, EAC) sertifikuotas Arboristikos techninis ekspertas (European Tree Technician (ETT)) (2020). Nepriklausomas želdynų ir želdinių ekspertas (2022) (internetinė prieiga: <https://aaa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/gyvoji-gamta/nepriklausomo-zeldynu-ir-zeldiniu-eksperto-kvalifikacijos-atestatai>).

Paslaugos: Medžių būklės ir santykio su supančia aplinka vertinimas; rekomendacijos dėl želdinių sutvarkymo ir želdinių arboristinio tvarkymo priemonių pateikimas.

CERTIFICATE

RENALDAS ZILINSKAS, LT

Date of birth: 1968-04-02

ID: 006039

successfully passed the examination as

**European Tree
Technician**

Date and place of the certification:

2020-10-09, Krakow, PL

Jonathan Cocking

President of the European Arboricultural Council e.

Marek Siewniak

Head of the Polish examination board

Vertėjų biuras UAB Eurolingvo
JK 151355399, PVM mok. k. LT513553917
J. Basanavičiaus a. 4, LT-68309 Marijampolė
Tel. (8 343) 55 405, el. p. info@vertėjubiuras.lt
www.vertėjubiuras.lt
Vertimas iš anglų kalbos

/Logotipas: EATT
Europos arboristikos techninis ekspertas/

PAŽYMĖJIMAS

RENALDAS ŽILINSKAS, Lietuva

gimimo data 1968-04-02

ID: 006039

sėkmingai išlaikė

Europos arboristikos techninio eksperto

egzaminą

Sertifikavimo data ir vieta:

2020-10-09, Krokuvą, Lenkija

/Parašas/

Jonathan Cocking

Europos arboristikos tarybos prezidentas

/Parašas/

Marek Siewniak

Lenkijos egzaminų komisijos pirmininkas

Projektas vykdomas remiant Europos Bendrijai per *Leonardo-da-Vinci* programą

Marijampolė, 2022-01-18

Vertimą atliko vertėja Rasa Klikūnienė. Su LR BK 235 straipsniu, numatančiu baudžiamąją atsakomybę už melagingą ir žinomai neteisingą vertimą, vertėja supažindinta.

Vertėjų biuro UAB „Eurolingvo“
direktorė Rasita Treinienė.

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA**RENALDAS ŽILINSKAS**

(vardas ir pavardė asmens, kuriam išduotas nepriklausomo želdynų ir želdinių eksperto kvalifikacijos pažymėjimas)

**NEPRIKLAUSOMO ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ EKSPERTO
KVALIFIKACIJOS ATESTATAS
2022-02**

(išdavimo data ir registracijos Nr.)

Šis atestatas patvirtina, kad asmuo, kuriam jis išduotas, atitinka Lietuvos Respublikos želdynų įstatyme nustatytus kvalifikacijos reikalavimus, keliamus nepriklausomam želdynų ir želdinių ekspertui, ir turi teisę atlikti želdynų ir želdinių būklės ekspertizę.

Nepriklausomo želdynų ir želdinių eksperto kvalifikacijos atestatas galioja neterminuotai.

Direktorė

Milda Račienė

(pareigos, parašas, atestatą išduodančio asmens vardas, pavardė)

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Aplinkos apsaugos agentūra, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Nepriklausomų želdynų ir želdinių ekspertų kvalifikacijos atestatas (arboristas@kzeg.lt)
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-02-17 Nr. (26)-NŽE-2
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0, GEDOC
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	MILDA RAČIENĖ, Direktorius
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-02-17 10:12:04
Parašo formatas	Parašas, pažymėtas laiko žyma
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-02-17 10:12:21
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A
Sertifikato galiojimo laikas	2021-09-21 - 2024-09-20
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Danguolė Petravičienė, Vyriausioji specialistė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-02-17 10:37:58
Parašo formatas	Trumpalaikis skaitmeninis parašas, kuriame taip pat saugoma sertifikato informacija
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	RCSC IssuingCA
Sertifikato galiojimo laikas	2021-01-07 - 2023-01-07
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elektroninė dokumentų valdymo sistema VDVIS, versija v. 3.04.02
El. dokumento įvykius aprašantys metaduomenys	
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	El. dokumentas atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja. Tikrinimo data: 2022-02-17 10:38:14
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2022-02-17 atspausdino Danguolė Petravičienė
Paieškos nuoroda	